

Administrativ analyse af elev- udviklingen i distrikterne Skovvejen, Baltorp og Hede- gården (skolestruktur 2019/20)

Indledning

Som opfølgning på evalueringen af skolestrukturen i Ballerup Kommune er der igangsat en analyse af den mulige elevudvikling og elevsammensætning i distrikt Skovvejen, distrikt Baltorp og distrikt Hedegården.

Dette notat vil på baggrund heraf komme med bud på en mulig elevudvikling og elevsammensætning i de tre distrikter i de kommende år.

Notatet og tallene er baseret på befolkningsprognosen fra 2019.

Kort resume af hovedkonklusioner

Analysen peger på, at der på langt sigt er befolkningsgrundlag til at fastholde den nuværende skolestruktur i de tre distrikter.

Analysen peger imidlertid på to hovedudfordringer.

1. Udfordring at fastholde 2 spor på alle skoler

For det første er der på kort og mellemlangt sigt en både faglig og økonomisk udfordring forbundet med at fastholde to spor pr. matrikel i den nuværende struktur. Det gælder særligt distrikt Baltorp og distrikt Skovvejen, hvor der er elever nok til at oprette 8 klasser, og derfor to spor på hver af de fire matrikler. Erfaringsbaseret finder der imidlertid en vis udsivning af elever sted (privatskole, specialskole, flytninger mv.). Det kan betyde, at der kun vil være elevgrundlag til at oprette 7 klasser i alt. Såfremt skolerne alligevel opretter 8 klasser vil det have både faglige og økonomiske konsekvenser.

Fagligt og socialt kan det være en udfordring med relativt små klasser, idet der bl.a. er færre kammeratskabsmuligheder, kønsfordelingen kan blive en udfordring, fællesskabet bliver sårbart, når der er færre elever og ikke mindst fagligt kan det være en udfordring, da mindre enheder vanskeliggør dækningen af fagrækken.

Økonomisk vil hver ekstra klasse koste i omegnen af en million kroner årligt, og således knap 10 millioner kroner i løbet af et helt skoleforløb 0.-9. klasse. Hvis der oprettes ekstra klasser på flere årgange er de økonomiske konsekvenser således betydelige.

2. Elevudsivning fra Baltorp skolen

Den anden hovedudfordring handler om en elevafgang fra Baltorpskolen i retning af Skovvejen Skole. Udfordringen forstærkes af søskendegarantien. Hvis man i et år har indskrevet børn fra Baltorpskolens distrikt til Skovvejen Skole, vil mindre søskende med den eksisterende styrelsesvedtægt opnå ret til også at blive indskrevet. Samlet set betyder det en skæv elevfordeling, hvor der eksempelvis i år med kun 8 klasser på de to skoler i alt, kan ses forældreønsker til fem klasser på Skovvejen Skole og kun tre klasser på Baltorpskolen.

Analyse

Forbehold for opgørelsesmetode

Det er væsentligt indledningsvis at bemærke, at såvel befolkningsprognoserne som de beregninger, der ligger til grund for fx privatskoleandel i distriktet, udsivning og årgange er usikre, idet der er relative store udsving mellem årene på de enkelte årgange i distrikterne. Hertil kommer, at befolkningsudviklingen i øjeblikket generelt er stigende i Ballerup Kommune, men at der kan være relativt store forskelle, når der ses på de enkelte distrikter.

Der ses på skolerne under et, da der er en vis sammenhæng og overgang mellem de tre distrikter, jf. nedenstående.

Udvikling i elevtallet på kommuneniveau

Det forventede antal kommende elever i de kommende år (når der fraregnes den andel af eleverne som forventes at anvende privatskole, skole i andre kommuner, specialskole og efterskoler samt skole i andre distrikter), stiger i distrikt Baltorp og distrikt Hedegården (dog bortset fra det første år) og falder i distrikt Skovvejen (dog bortset fra det første år).

Beregningerne for udsivningen er estimeret på baggrund af de seneste tre års udvikling i distrikterne. Det skal bemærkes, at der er relativt store udsving årene imellem, hvorfor det er usikre skøn.

Tabel 1. Forventet antal kommende elever i distrikt Baltorp og Skovvejen, fratrukket en beregnet andel privatskoleelever, elever i andre distrikter m.v., 2019/20 – 2025/26.

Skoleår	Antal elever Baltorp	Forventet antal klasser (delt med 25)	Antal elever Skovvejen	Forventet antal klasser (delt med 25)	Antal elever Hedegården	Forventet antal klasser (delt med 25)	I alt	Forventet antal klasser i alt (delt med 25)
2019/2020 (faktisk 5/9-tal)	913	41	993	44	555	25	2.461	110
2020/2021 (befolkningsprognose)	870	35	1.051	43	537	22	2.458	100
2021/2022	897	36	1.033	42	537	22	2.467	100
2022/2023	956	39	1.027	42	558	23	2.541	104
2023/2024	970	39	1.025	41	568	23	2.523	103
2024/2025	1.026	42	996	40	583	24	2.605	106
2025/2026	1.058	43	987	40	578	24	2.623	107

Note: Er baseret på befolkningsprognosen for 2019, samt de sidste tre års udvikling i det enkelte distrikt i forhold til andel af elever, der i løbet af skoleårene vælger privatskole, skole i anden kommune, specialskole, efterskole m.v. samt skole i andre distrikter. Der er samlet tale en vurderinger på baggrund af de nævnte faktorer. Antal klasser er et usikkert skøn, da der i flere tilfælde er ganske få elever som kan udløse enten en klasse mere eller en klasse mindre.

For antallet af de forventede antal 0. klasser ses p.t. et relativt mindre antal elever i de førstkommande år, men for alle tre distrikters vedkommende et forventet stigende antal elever i de kommende år og dermed også et stigende antal klasser. Der tages i den forbindelse forbehold for fordelingen på matrikler i de enkelte distrikter, som kan ændre på antallet af klasser. Der er således i nedenstående alene foretaget en matematisk beregning og ikke taget hensyn til eventuelle forældredønsker.

Tabel 2. Forventet antal kommende 0. klasses elever i distrikt Baltorp og Skovvejen, fratrukket en beregnet andel privatskoleelever, elever i andre distrikter m.v., 2019/20 – 2025/26.

Skoleår	Antal elever Baltorp 0.klasse	Forventet antal klasser (delt med 25), antal 0. klasse	Antal elever Skovvejen 0. klasse	Forventet antal klasser (delt med 25), antal 0. klasse	Antal elever Hedegården 0.klasse	Forventet antal klasser (delt med 25), antal 0. klasse	I alt 0. klasser	Forventet antal klasser i alt (delt med 25), antal 0. klasse
2019/2020 (faktisk 5/9-tal)	87	4	100	4	43	2	230	10
2020/2021 (befolkningsprognose)	90	4	89	4	47	2	226	10
2021/2022	103	5	97	4	61	3	261	12
2022/2023	108	5	111	5	70	3	289	13
2023/2024	122	5	101	5	67	3	290	13
2024/2025	120	5	104	5	63	3	287	13
2025/2026	136	6	109	5	63	3	308	14

Note: Baseret på befolkningsprognosen for 2019, samt de sidste tre års udvikling i det enkelte distrikt i forhold til andel af elever, der ved skolestart vælger privatskole, skole i anden kommune, specialskole, efterskole m.v. samt skole i andre distrikter. Der er samlet tale en vurderinger på baggrund af de nævnte faktorer, herunder fordeling mellem matrikler og styrelsesvedtægts bestemmelser. Det skal bemærkes, at usikkerheden i tallene stiger jo længere frem i tiden der ses.

I skoleåret 2020/2021 vil der være 22,6 elever pr. klasse i 0. klasse, hvis der oprettes 10 klasser på tværs af de tre skoler. Med den udsivning, der erfaringsmæssigt forekommer, kan det blive vanskeligt at fastholde 10 klasser gennem et helt skoleforløb på en fagligt og økonomisk bæredygtig måde. Befolkningsprognosen forventer dog et stigende antal elever samlet set i de tre skoler, hvorfor befolkningsudviklingen over tid vil mindske denne risiko.

Umiddelbart ses en relativ pæn fordeling af eleverne ift. hvor eleverne bor. Dette er dog ikke ensbetydende med at fordelingen mellem matriklerne er ligelig. En skæv søgning til matriklerne i de enkelte distrikter kan i praksis sætte skolerne under pres. Såfremt skolelederne fastholder en jævn fordeling mellem skolerne uanset forældreønsker, risikeres at forældrene bl.a. som følge af det frie skolevalg, vælger privatskole eller en skole i en anden kommune. Erfaringerne fra tidligere viser, at nogle forældre vælger Ballerup Kommunes skoler fra, hvis første ønske i forbindelse med indskrivning ikke kan opfyldes. Dette kan have betydning for den 'udsivning' af elever som har betydning for det samlede antal klasser, særligt såfremt distriktskolerne ligger på grænsen til om der skal oprettes en klasse mere eller mindre.

Der kan på baggrund af ovenstående og med en efterfølgende 'almindelig udsivning' som følge af flytninger m.v. være matrikler, der alene kan opretholde 1 spor på enkelte årgange på en fagligt og økonomisk bæredygtig måde.

Ses specifikt på antallet af elever der søger på tværs af de tre distrikter, ses en stigende udvikling over de sidste tre år, jf. nedenstående, hvor der særligt i søgnin-gen fra elever fra Baltorp distriktet mod Skovvejens distrikt ses en stigning.

Tabel 3. Antal elever som har valgt et andet distrikt end bopælsdistriktet i årene 2017-2019 (5/9-tal), distrikterne Baltorp og Skovvejen, 0. klasseselever.

Skoleår	Antal ele- ver fra Baltorp til Skovvejen (0. klas- seselever)	Antal ele- ver fra Skovvejen til Baltorp (0. klas- seselever)	Antal ele- ver fra He- degården til Skovvej- en (0. klas- seselever)	Antal ele- ver fra Skovvejen til Hede- gården (0. klassesele- ver)	Nettoforskel Fra Baltorp/He- degården til Skovvejen (0. klasseselever)
2017/18	12	7	3	0	8
2018/20 19	20	3	0	1	16
2019/20 20	19	3	1	0	17

Note: 5/9-tal de enkelte skoleår.

Konsekvenserne af at oprette små klasser

Omkostningerne til drift af en klasse afhænger bl.a. af årgangens timetal, krav til fagtimer m.v. Den overvejende del af udgifterne til drift af en klasse vedrører løn til lærere og pædagoger.

Udgifterne til drift af en klasse på de enkelte årgange fremgår af nedenstående ta-bel. Der er tale om gennemsnitsberegninger, idet der kan være forskelle mellem skoler, bl.a. som følge af læreres og pædagogers anciennitet m.v.

Tabel 4. Gennemsnitlige udgifter i Ballerup Kommune til drift af én klasse, årgangs-fordelt, 2019/2020.

Klassetrin	Gennemsnitlig omkostning 2019/2020, mio.kr.
0. klasse	0,9
1. klasse	0,9
2. klasse	0,9
3. klasse	0,9
4. klasse	1,0
5. klasse	1,0
6. klasse	1,0
7. klasse	1,0
8. klasse	1,0
9. klasse	1,0
Samlet udgift over ti år	9,6

Oprettelsen af en ekstra 0. klasse vil således over tid og såfremt der ikke foretages ændringer efterfølgende medføre en samlet udgift på ca. 9,6 mio. kr., fordelt over de 10 skoleår.

Anbefalinger

Bestemmelse i styrelsesvedtægten om 2 spor pr. matrikel

I lyset af ovenstående er der en risiko for – såfremt den nuværende 'udsivningsfrekvens' fortsætter i de kommende år, at enkelte årgange på de tre skoler nærmer sig en grænse for såvel en faglig som en økonomisk bæredygtighed omkring altid at have to spor pr. matrikel. Særligt ses udfordringer i forhold til matrikler i distrikt Baltorp og Skovvejen.

På baggrund heraf anbefaler forvaltningen, at der foretages en ændring i styrelsesvedtægten for skolerne, således at skolerne fagligt og økonomisk kan træffe hensigtsmæssige valg. Særligt set i lyset af, at befolkningsudviklingen formentlig vil imødegå udfordringen inden for 2-4 år.

Der kan på baggrund heraf eventuelt foretages en ændring af styrelsesvedtægten, således at det i styrelsesvedtægten fastholdes, at der skal være 2 spor på hver matrikel, men at der gives en særlig mulighed for, når elevtallet tilsiger det, at have 1 spor på særlige årgange på enkelte matrikler. Dette skal være både fagligt og økonomisk begrundet.

Det ville betyde, at hvis der eksempelvis kun er 27 børn på femte årgang på en matrikel, så skal skolen ikke lave to klasser med 14 børn i den ene klasse og 13 børn i den anden klasse, men kan lave en klasse med 27 børn.

Styrelsesvedtægten bestemmelser om to spor siger, jf. bilag 5, Øvrige bestemmelser vedr. skoler, pkt. b.:

Der skal være minimum to spor på hver matrikel i distriktsskolen. Dog er der en overgangsbestemmelse, hvor skoler, der ved vedtagelsen af denne styrelsesvedtægt, på en eller flere årgange, kun havde et spor på en matrikel, undtages for bestemmelsen om to spor pr. matrikel på de pågældende årgange, indtil der igen er grundlag for to spor. Der kan i helt særlige tilfælde ansøges om dispensation for minimum to spor. Ansøgning om dispensation skal forelægges Børne- og Skoleudvalget.

For eksempel kunne ordlyden i styrelsesvedtægten ændres til følgende i den indledende sætning; "Der skal være 2 spor pr. matrikel, såfremt der er elevgrundlag hertil. Det er skolelederen, der vurderer det fagligt og økonomisk hensigtsmæssige i 2 spor, såfremt klasserne ikke kan oprettes med 20 elever eller mere i hver klasse." Herudover kan der overvejes en tilretning af den efterfølgende ordlyd.

Det skal bemærkes, at styrelsesvedtægten regler (bilag 7) omkring søskende på sigt kan være med til at besværliggøre ønsket om at have to spor pr. matrikel, idet det kan øge 'udsivningen' fra fx Baltorp yderligere. Styrelsesvedtægten bestemmelser om søskende fremgår af vedtægten bilag 7.

Søskendekriterie: Søskende til elever, der i forvejen går på en skole uden for skole-distriktet, har ret til at blive optaget på den skole, som de ældre søskende går på. Det er dog et krav, at søskende vil komme til at gå på skolen samtidig. Søskendekriteriet gælder ikke elever i specialtilbud, eller elever der ikke bor i Ballerup Kommune.

Søskende defineres som biologiske halv- og helsøskende samt børn med samme folkeregisteradresse.

Elevudsvivning fra Baltorpskolen

Der har de seneste år været et stigende antal børn fra distrikt Baltorp, som har valgt at gå på distrikt Skovvejens skole. Dette ses særligt i forbindelse med klasseindskrivningen, men også – dog i mindre omfang – som følge af det frie skolevalg, i de efterfølgende klasser.

Der ses en løbende 'udsvivning' fra Baltorpskolen, mens eleverne er i gang med skoleforløbet og bl.a. i enkelte tilfælde i forbindelse med overgangen til udskoling. Det er ikke altid Skovvejens skole som vælges af elever og forældre, men også privatskoler og andre skoledistrikter.

Samlet set er 'udsvivningen' fra Baltorpskolen noget større end i de andre distriktskoler i Ballerup Kommune. Således er antallet af Baltorp-elever, som går i andre skoler end distriktsskolen i Baltorp øget fra 31 pct. til 38 pct. over de seneste tre år. Den næsthøjeste andel i Ballerup Kommune ses i distrikt Hedegården med 13 pct. i skoleåret 2019/20.

Det skal bemærkes, at Baltorpskolens undervisningseffekt ligger helt gennemsnitligt ift. kommunens samlede præstation, samt at der pt. pågår et ambitiøst arbejde på skolen igangsat af skolebestyrelsen og ledelsen omkring Baltorpskolens vision og pædagogiske udvikling.

På baggrund heraf foreslår forvaltningen, at det drøftes politisk, hvorledes arbejdet kan understøttes centralt fra, herunder eventuelt muligheden for profilskole. Det skal bemærkes, at både Ballerup Kommune og andre kommuner har positive erfaringer hermed. Der skal dog peges på, at skolens ledelse og bestyrelse, medarbejdere, faglige organisationer og forældre selv bør vælge en eventuel profil, da det skaber det største engagement på og omkring skolen.

Omkostninger forbundet med at være profilskole er lidt forskellige fra kommune til kommune. Nogle af de kommuner der har erfaringer med profilskoler nævner som fordele, at profilskolerne styrker lærernes og pædagogernes tværfaglige samarbejde og giver en faglig fokus og fordybelse til glæde for eleverne. Herudover er profilskolerne med til styrke udviklingsmiljøerne på skolerne samt fremme de enkelte skolars status i lokalsamfundet. Erfaringerne fra København viser en stigende søgning til profilskolerne (bl.a. Københavns og Greve kommuner), men også at der skal være sammenhæng mellem profil og det lokalområde skolen ligger i. Som udfordringer ved profilskoler nævnes bl.a., at profilskolerne kan risikere at give eleverne et snævert fokus i almindannelsen samt forhindre en bredde i optaget af elever, således at skolen ikke nødvendigvis afspejler den faktiske befolkningsammensætning i lokalområdet.

Ovennævnte erfaringer er taget fra opsamlinger og overvejelser i hhv. Københavns, Greve, Kolding og Ålborg kommuner.

Økonomi

Økonomisk er der lidt forskel kommunerne imellem i forhold til hvad der er afsat af særlig økonomi til profilskolerne. I Københavns Kommune er tidligere afsat 1,5 mio.kr. til engangsanlægsinvesteringer pr. profilskole samt 0,7 mio.kr. i løbende drift af profilskolerne (til bl.a. kompetenceudvikling m.v.). I Greve Kommune er afsat 2,5 – 3,0 mio.kr. samlet til en profilskole, og i Ålborg Kommune er der samlet afsat 1 mio.kr. årligt ekstra pr. profilskole.

Hedegårdskolen har i dag idrætsklasser og er bl.a. finansieret via TeamDanmark-midler. Der har tidligere været afsat midler til kompetenceudvikling samt enkelte anlægsudgifter. Herudover anvendes bl.a. den understøttende undervisning til morgentræning.